

Відзначення річниці Кримінального кодексу України

5 квітня виповнюється чергова річниця з дня прийняття Кримінального кодексу України. Цей закон - не просто один із двох десятків діючих в Україні кодексів. За своїм значенням в житті суспільства він далеко виходить за межі пересічного кодифікованого правового акта. Вдумаємося у слова Жан Поля Марата про те, що *кримінальний кодекс - це кодекс свободи*, зосередимося на тому, що іспанський законодавець визначає цей акт як *негативну конституцію держави*. І ми повною мірою оцінимо роль цього закону в житті особи, суспільства і держави. Насамперед, як мірила дозволеної поведінки - акта, який визначає свободу особи, економічний прогрес суспільства, політичний розвиток держави. Згадаймо, як зміни в КК супроводжували основні етапи демократизації в нашій країні. Скасування кримінальної відповідальності за антирадянську агітацію і пропаганду, за поширення за відомо неправдивих відомостей, які ганьблять радянських суспільний і державний лад не лише відчинило тюремні ворота перед дисидентами, але й означало, що свобода слова є не лише гарним лозунгом, але й нормою поведінки. Про ринкові перетворення реально можна було вести мову лише після того, як з КК були виключені статті про відповідальність за приватнопідприємницьку діяльність та комерційне посередництво.

Переберемо в пам'яті більш-менш значні події останніх років. Чи не всі з них мають кримінальний присмак. Чи не кожна пов'язана з кримінальною справою, з інкримінуванням конкретних статей кримінального закону. Певно тому саме до КК виявляється така пильна увага, а кодифікація кримінального законодавства України, яка нещодавно відбулася, стала подією не лише для професійних юристів, але й для всього суспільства.

Не дивно, що серед українських правників зароджується традиція відзначати річницю з дня прийняття - своєрідний день народження Кримінального кодексу України. Причому започаткована така традиція у Львові - місті, де поважають старовину і швидко відгукуються на новели, де юристи здавна у пошані. Принаймні на день-два у році наше місто стає Меккою вітчизняних криміналістів, які збираються тут, щоб обговорити професійні проблеми, пов'язані з питаннями застосування кримінального закону України, його подальшим вдосконаленням, поділитися досвідом, побачити і почути талановиту молодь. Адже саме на початку квітня у Львові проходить науково-практична конференція, приурочена до чергової річниці КК.

Перша така конференція відбулася 4-5 квітня 2002 р. Ініціатором її проведення став голова об'єднання студентів-правників Львівського національного університету імені Івана Франка Маркіян Галабала. Тоді зібралися небайдужі до кримінально-правових проблем студенти та аспіранти. не лише зі Львова, але й інших традиційних центрів юридичної освіти та науки України - Києва, Харкова, Одеси, гості, які представляли порівняно молоді

юридичні вузи. Вони дискутували з багатьох питань, але були одностайними в тому, що КК України вартий того, щоб його день народження відзначати щороку.

Друга річниця з дня прийняття КК України була відзначена вже більш масштабно. 3 квітня 2003 р. розпочалася конференція аспірантів і студентів, а 4-5 квітня відбулася вже “доросла” імпреза - науково-практична конференція “Кримінальний кодекс України 2001 р.: проблеми, перспективи та шляхи вдосконалення кримінального законодавства України”. В ній взяли участь знані українські правники, серед яких були і члени авторського колективу, який розробляв проект КК. Матеріали цієї конференції опубліковано.

Цьогорічне відзначення річниці з дня прийняття КК України відбулося на якісно вищому рівні. Аспіранти і студенти з багатьох вузів України як і в попередні роки зібралися у Львівському національному університеті імені Івана Франка 1 квітня 2004 р., де пройшла міжвузівська конференція молодих вчених, які представляли близько півтора десятка юридичних вузів та факультетів з різних міст України. А з 2 по 4 квітня відбулася науково-практична конференція у Львівському юридичному інституті МВС, приурочена до третьої річниці з дня прийняття КК України. Ця конференція вирізнялася з поміж попередніх заходів такого роду.

По-перше, це перший масштабний науковий захід, який відбувся у Львівському юридичному інституті МВС після набуття ним нового статусу - зміни назви, набуття організаційної самостійності, отримання права на підготовку магістрів. Проведення конференції відповідного статусу підтверджує обґрунтованість претензій реорганізованого закладу бути серед провідних в науці.

По-друге, конференція набула чіткої тематичної спрямованості, отримала назву “Проблеми коментування кримінального закону”. Необхідність обговорення питань, які виникають в ході коментування КК, обумовлена рядом обставин. За порівняно короткий строк після прийняття в Україні нового КК опубліковано вже шість коментарів до цього закону. Серед них є як одноособові, так і підготовлені великими колективами; і порівняно невеликі, так і значні за обсягом; ті, що старанно відредаговані, і в яких по суті авторські позиції не узгоджувалися. Така різноманітність коментарів подекуди викликає занепокоєння серед практичних працівників, які звикли до наявності одного-єдиного коментаря, що претендував на роль своєрідного напівофіційного джерела тлумачення кримінального закону. Тому виникла і була реалізована ідея зібрати представників авторських колективів коментарів КК України 2001р., які змогли б поділитися досвідом вирішення проблем, які виникають в ході коментування кримінального закону, узгодити певні наукові позиції. Зокрема, вперше у повному складі зібрався колектив коментаря, який нерідко називають “львівським” - адже серед дев’яти його учасників четверо творять у нашому місті.

По-третє, конференція набула статусу міжнародної. В ній прийняли участь не лише українські фахівці, але й наші колеги з Росії та Білорусі.

Причому це справді видатні вчені, які визначають розвиток кримінально-правової науки у своїх державах.

На ці обставини звернув увагу у вступному слові при відкритті конференції ректор Інституту, генерал-майор міліції В.Л.Ортинський.

Що ж до змістовної частини конференції, то виступи її учасників публікуються у часописі “Життя і право”. В минулому номері (2004/3) побачили світ доповіді проф. М.І.Мельника та доц. О.О.Дудорова. У цьому та наступному номерах ми продовжимо публікацію виступів учасників конференції. Планується і видання спеціального збірника матеріалів конференції.

Попри всі спори та дискусії, які мали місце при обговоренні окремих питань (і які, безсумнівно є окрасою будь-якої наукової конференції) всі її учасники були одностайні в одному - такі заходи слід продовжувати. Була запропонована й тема для наступної конференції: “Кримінальне законодавство України та суміжних держав: проблеми застосування та визначення співвідношення”.

Г.Р. (Головний редактор)